

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Honorati Fabri, Societatis Jesu Theologi,
Apologeticus Doctrinæ Moralis Eiusdem Societatis**

Fabri, Honoré

Coloniæ Agrippinæ, MDCLXXII

Quæstio 1. Vnde sumatur distinctio numerica in peccatis merè internis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94565](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94565)

DISPUTATIO SECVNDA de distinctione numerica pec- catorum.

QVÆSTIO PRIMA.

Unde sumatur distinctio numerica in
peccatis mere internis?

S. PRIMUS.

Auctorum sententia.

Distinctio numerica peccatorum alia physi-
ca est, moralis alia: Distinctio physica ad
confessionem parum refert, ut bene tradit
P. Suar. disp. 22. sect. 2. num. 6. Licet enim Concilium
Trident. sess. 14. cap. 5. & Canon. 7. definiat, necessa-
rium esse, omnia peccata sigillatim confiteri, id in-
telligi debet, non de omnibus sigillatim physicè, sed
moraliter. Sicut licet præcipiatur, omnes species con-
fiteri, non de omnibus physicis, sed moralibus intelli-
gendum est: Ut ibidem cum utroque Soto docet P.
Suar. quem sequitur Card. de Lugo disp. 16. sect. 3. num.
104. Verum cum difficile sit cognoscere, quando plu-
res actus physici, non plures moraliter, sed unus cen-
sendi sint: hoc in præsentem indagandum aggredi-
mur. Et primum de actibus, & peccatis mere inter-
nis, undenam sumenda sit distinctio numerica in his
peccatis?

1. Prima sententia asserit, plures voluntatis actus,
circa idem objectum, non efficere plura numero pec-
cata, nisi per penitentiam, aut actum contrarium in-
terumpantur. Ita Catus apud Vasq. q. 91. art. 1. dub.
5. Quam sententiam, licet Vasq. falsam appellet; &
incredibilem apparere dicat Suar. disp. 22. sect. 5. num.
9. plures tamen Doctores amplectuntur, inter quos
Ludovicus Lopez tom. 1. cap. 31. Martin. Delrio de
Magia lib. 6. cap. 1. sect. 3. Arag. 1. 2. q. 62. art. 8. ad pri-
mum, Garcia de Benefic. 3. p. cap. 1. num. 138. Petr. de Le-
desma in sum. lib. 2. de Penit. cap. 37. Petr. Fai, Fillarca.
Joann. dela Cruz, Pitigian. & alii, quos congerit
Diana 3. part. tract. 4. resol. 98. & Marcus Serra 2. 2.
quæst. 62. art. 8. §. dicendum 3. & dicendum 4.

3. Omnium fundamentum est, quia ad distinctio-
nem numericam moralem, requiritur, inter volun-
tatis actus, interruptio moralis, quoties autem hæc
non fit per penitentiam, aut actum contrarium, non
est interruptio moralis, sed tantum physica: ergo
non est distinctio numerica moralis. Minorem pro-
bant. Nam quando aliquis habuit voluntatem ali-
quam, & eam non retractavit, censetur moraliter in
illa perseverare: ergo quamvis sæpius eandem vo-
luntatem iteret absque prædicta retractione, ean-
dem voluntatem moraliter censetur habere, &
consequenter idem numero peccatum committere;
ideoque confessioni satisfaciet, si pluralitatem illam
physicam actuum per modum unius peccati confi-
teatur: Dicens: accuso me de uno peccato desiderii
fornicationis.

4. Doctrina ista confessionario aptissima est, Ca-

thedra verò difficillima. Primo, quia ex eo precise,
quod peccator voluntatem præteritam non retracta-
verit, non potest dici moraliter perseverare in actua-
li peccato, sed habitualiter tantum; semel enim præ-
terita voluntas non magis durat, quam perjurium se-
mel præteritum duraret in eo, qui doloris actum non
eliciuisset: dicemus ne moraliter in actuali perjurii
peccato perseverare, & perjurium aliud novum, cir-
ca eandem materiam post mensem commissum,
idem numero peccatum cum præcedenti constitue-
re? Absit. Ergo hæc non retractatio non sufficit, ut
plures actus physici unum peccatum constituent,
alias, qui singulis mensibus voluntatem fornicandi
habuisset, de qua nunquam penituisse, unicum tan-
tum peccatum committeret, quod exterminis vide-
tur absurdum. Secundo: Illi actus physici distin-
guuntur numero moraliter, qui malitias morales nu-
mero distinctas habent: sed actus, qui propter tem-
poris interruptionem physicè distinguuntur, tales
sunt; ergo distinguuntur numero moraliter. Minor
probat, quia malitias morales distinguuntur in sub-
iectis, quibus insunt, sed insunt actibus numero di-
stinctis: ergo numero distinguuntur moraliter; quo
cessat fundamentum contrariæ sententiæ.

5. Eminentiss. noster Lugo disp. 16. sect. 14. num. 361.
sententiam Cati, & aliorum ingenua quadam limi-
tatione defendit. Docet igitur plures voluntates
physicè interruptas unum peccatum constituere;
quoties ita inter se comparantur, ut una ab alia de-
pendeat. Explicat, ut si quis v. gr. cogitans de homi-
cidio eodem, absque nova aliqua deliberatione, me-
mor voluntatis, seu deliberationis præcedentis, illud
iterum desideret, seu de illo delectetur. Ratio est,
inquit, quia illæ voluntates physicè interruptæ verè
habent inter se aliquem ordinem, cum una influat,
& determinet ad aliam. Si enim intentio physica
determinans ad electionem medii hodie faciendam,
tunc cum illa constituit peccatum, quamvis heri
habita fuerit, cum intentio eadem determinans hodie
ad aliam intentionem, seu complacentiam circa idem
objectum, non constituit unum peccatum cum illa?
Secus autem, ait Lugo dicendum, quando una volun-
tas in aliam non influet, sed viso objecto, de novo
quis se determinaret ad illud desiderandum. Tunc
enim illæ voluntates, si notabiliter inter se distarent,
plura numero peccata constituerent. Ad hanc cogi-
tationem ansam arripuit ex P. Vasquez supra dub. 5.
num. 10. ubi Canum impugnat; * quia nullam, in-
quit, continuationem video in his voluntatibus, cum
una ex alia non dependeat. * Et ex Suarez supra sect.
5. num. 11. ubi refert ex aliorum opinione, actus mo-
raliter continuari, ex eo quod reditus ad similem ac-
tum, quasi naturaliter fit, sine nova deliberatione.

6. Non inficior Card. de Lugo, intentionem unam
ab alia, non minus quam electionem dependere pos-
se. Cæterum hoc non videtur sufficere ad unitatem
peccati, in ordine ad confessionem constituendam:
alias, qui modo haberet intentionem efficacem ac-
cedendi ad sceminam, & post annum memor huius
intentionis cogitans de eodem objecto, absque nova
deliberatione, illud iterum desideraret, seu de illo
delectaretur, non committeret novum peccatum in
confessione explicandum. Insuper si post oscula, &
tactus, ex intentione operantis ad copulam ordinata,
occasionis defectu, ad plures dies differretur, idem
cum illa postea subsequuta constituerent peccatum.
Quod nemo conceder. Ergo quod una voluntas ab
alia dependeat, sive tanquam electio, sive tanquam
intentio, vel unitas ordinis intet duos actus valde
distan-

distantes, non plene suadet unionem moralem sufficientem ad illorum confessionem per modum unius peccati: aliàs explicatà copulâ, & nulla facta mentione de osculis, & tactibus, in prædicto casu, præcepto confessionis satisficeret, quod Cardin. de Lugo non admittit.

7. Secunda sententia tenet, quancumque physicam interruptionem interiorum actuum, sive voluntariam, sive involuntariam, ut potè ex distractione naturali, vel somno proveniente, sufficere ad multiplicatam numericam peccatorum. Probat: quia illi actus interrupti talis naturæ sunt, ut quilibet suam malitiam moralem habeat, quorum malitia nequit una fieri, absque aliqua continuatione: sed nil intercedit, in quo tales actus continentur, cum nil mediet, ratione cuius, possit homo dici aequaliter peccare. Ergo, &c. Secundò: quia postquam cessavit prima voluntas, jam homo actu non peccabat. Ergo quando repetitur, incipit actu peccare. Ergo est unum, & aliud actuale peccatum: ergo sunt re ipsa plura peccata. Ergo, ut plura confitenda. Quia præceptum confessionis, supposita distinctione, quam inter se peccata habent, ad illa declaranda obligat: aliàs idem esset, peccata distingui numero moraliter, quod distingui in ordine ad confessionem: ac proinde committeretur circulus: nimirum idè distingui moraliter, quia sunt ut plura confitenda, & idè esse ut plura confitenda, quia distinguuntur moraliter. Hanc sententiam tenent P. Vasq. q. 91. art. 1. dub. 5. à num. 10. quem sequitur Merat. disp. 16. dub. 3. & argumenta convincere re esse veram, ait P. Suarez. supra num. 17. Alii verò, licet existiment cum P. Vasq. per quancumque cessationem, sive voluntariam, sive involuntariam, interrumpi peccata interna, addunt tamen, ultra hoc requiri, quod cessatio sit per aliquod temporis spatium, nempe unius diei, ut ait Ochagavia tr. 2. de confes. q. 15. aut saltem dimidiæ horæ, ut cum Fagund. & aliis putat probabile Leander disp. 8. §. 7. q. 6. dummodo non retractetur propositum per pœnitentiam, aut actum contrarium.

§. II.

Nonnullis prænotatis, propria sententia stabilitur.

8. **D**E di superius de numerica distinctione duplicem sententiam, quarum primam, ut nimis laxam, non admisi, & secundam, ni fallor, ut nimis strictam rejeci. Quapropter mediam aggrediendo viam, aliquid de utraque sententia assumam. Quid ut felicius præstem, suppono primò: rectè stare posse, quod peccata sint in se, & coram Deo distincta, quin numero distinguantur in ordine ad confessionem. Quidquid contradicat P. Suarez. supra num. 15. Ipse enim velit, nolit, admittere tenetur, ut exemplis, ab ipso, & à communi sententia admissis, manifestè convincitur. Nonnulla specimina præsto. Conveniunt Doctores, oscula, & tactus antecederetia copulam, & ad illam ordinata, unum numero peccatum, cum ea subsequuta, constituere: quod, ea præcisè explicata, sufficienter explicatur, licet resita evenire possit, ut aliquando tactus inpu-dici præcesserint, aliquando non. Modò sic: certum est, oscula, tactus, & copulam sigillatim suas habere singulares malitias: ergo inter se distinguuntur, non solum in esse physico, sed in esse morali, seu

in ordine ad Deum: est enim quodlibet eorum suo objecto peccatum mortale; quod autem ad copulam, ut dispositiones antecedant, non tollit eorum malitiam, & multiplicatam numericam, ut bene advertit P. Fagundez 2. præcepto Eccles. lib. 3. cap. 5. num. 14. Sunt igitur ejusmodi oscula, & tactus plura peccata in se, & coram Deo, & tamen non sunt numero distincta in ordine ad confessionem, ut debent communiter Doctores: Ergo in omnium opinione admittendi sunt aliqui actus in ratione peccati distincti in se, & coram Deo, qui tamen in ordine ad confessionem non sint moraliter distincti. Immediata enim successio duplicis malitiæ numero distinctæ, non facit, quod ex utraque unum numero peccatum constetur: ut constat in duplici fornicatione sine interruptione physica.

9. Urgetur, in opinione strictiori, quam adhibemus ex P. Vasq. & Suarez. assertentibus, plures voluntatis actus tunc unum peccatum constitutere, quando voluntas prima manet in aliquo actu, seu operatione, qui sit illius effectus. Tunc enim, inquit, licet actu cesset prima voluntas, manet in effectu illam numero malitia moralis, quæ antè erat in voluntate. Undè cum postea voluntas repetitur, eadem prioris malitia continuatur: quia voluntas repetita non causat in actione aliam malitiam numero distinctam. Ex hac doctrina argumentum concilio. Malitiæ, ut expressè fatetur P. Suarez. supra num. 14. distinguuntur numero moraliter, & in illis actibus numero distinctis: sed actus voluntatis, qui modò existit, est numero distinctus à præcedenti: ergo habet malitiam numero distinctam. Confirmatur, quia duplex actus amoris Dei immediatè elicitur, habet duplicem bonitatem moralem: ergo duplex actus odii immediatè elicitus habet duplicem malitiam. Ergo illa peccata interna numero distinguuntur, non tantum physice, sed etiam in ordine ad Deum, & tam ad displicentiam, quam ad penam: & tamen omnes Doctores affirmant, non debere, ut numero distincta explicari. Ergo, &c.

10. Urgetur secundo aliis exemplis in hac, & in disputationibus enodandis v. g. confessorii: expectis confessiones multorum in statu peccati mortali: & illius qui pluries perjuravit, seu blasphemavit, seu verba injuriosa uno continuato sermone protulit: quorum singula, manifestum est, coram Deo distincta numero distincta, & tamen in ordine ad confessionem non sunt talia, ut expressè fatetur cum aliis P. Fagundez 2. præcepto Eccles. lib. 3. cap. 5. Ergo, &c. Hæc fundamenta mihi probant in omnium opinione tenendum, peccata posse esse distincta in se, & coram Deo, quin tamen in ordine ad confessionem distincta censentur.

11. Suppono secundò, distinctionem numericam moralem, aliam esse moralem in rigore metaphysico, aliam moralem humano modo. Distinctio moralem metaphysicam reperitur, quoties actus distincti in esse physico distinctas malitias habent: quales sunt actiones in præcedentibus relati, & alii, quibus non intervenit malitia ex intentione operantis, sed ex se ipsi: sunt: horum enim quilibet suam habet distinctam ad naturam rationalem, & quilibet independenter ab alio dissonat: sive inter unum, & alium detur interruptio, sive non. Quapropter non videtur, cur in esse morali, rigore metaphysico loquendo, non distinguantur. Distinctionem moralem humano modo eam voco, quæ in præcedentem hominum æstimatione talis reputatur. Hanc tamen non causat qualibet physica interruptio, sicut nec

quolibet distinctio actuum in esse physico, & malitia morali, ut exempla supra adducta satis demonstrant. His positis.

12. Dico primò: Quando Tridentinum obligat omnia peccata sigillatim confiteri, non obligat confiteri omnia, distincta moraliter metaphysicè, sed distincta moraliter humano modo. Hæc mihi suadent rationes allatæ, & innumeri casus à Doctoribus admitti, quorum plures in discursu hujus disputationis dabo, in quibus continuationem sufficientem ad unitatem moralem peccati, in ordine ad confessionem defendunt: Et tamen evidens est, metaphysicè loquendo, plura numero peccata intervenire. Dicendum igitur est, ea tantum peccata esse plura numero in ordine ad confessionem, quæ humano modo, seu in prudentum æstimatione plura reputantur; sic enim hoc Sacramentum, quoad obligationem confitendi, à Christo Domino fuisse institutum, intellexerunt communiter Theologi, & sic intelligendum Concilium: Et ita sine dubio sentit P. Suarez *disp. 22. scilicet. 5. n. 14. & 20.* ut testatur P. Oviedo infra citandus.

13. Dico secundò, distinctionem numericam humanam, seu juxta prudentum æstimationem, non inveniri in actibus voluntatis circa idem objectum iteratis, quoties interruptio actuum nimis brevis, & naturalis fuerit, absque speciali advertentia facta. Ita expressè P. Granado *contr. 6. de peccatis, tr. 2. disp. 5. num. 4. P. Agidius de Sacram. Penit. disp. 7. n. 31. P. Henricus lib. 2. de Penit. cap. 5. §. 2.* & in illam tandem venit P. Merat. *disp. 2. 6. sect. 3. nu. 2.* ubi ait, probabilem esse, utamque in praxi eorum opinionem, qui censent ea solum peccata recensenda, ut numero diversa, quæ non possunt moraliter secundum prudentem, & communem hominum æstimationem pro uno computari. Et P. Fagund. *2. præcept. Eccles. lib. 3. cap. 3. num. 14.* asserens, ad novum peccatum requiri physicum quoddam spatium, & physicam temporis interruptionem, arbitrio prudentis faciendam, quam ipse putat dimidiæ horæ. Nec dissentiet Card. Lugo *supra. sect. 14. citata*, ubi asserit, duas voluntates, quarum una influat in aliam, tunc plura peccata constituere, quando notabiliter inter se distant. Quod etiam tenet P. Salas *1. 2. tom. 2. tr. 13. disp. 5. sect. 8. n. 81.* Cajetan. Navar. & Grassius, apud P. Oviedo. *1. 2. tr. 6. de peccatis, controvers. 5. punct. 5. n. 103; quæ nu. 109.* eorum sententia assentitur. Nec aliud sentit Tamb. in *Method. lib. 2. cap. 5. §. 5. nu. 34.* ubi ait peccata multiplicari numero, quando tanta est interruptio actuum, ut nequeat moraliter censeri persistere eandem voluntatem, ac proinde debere explicari tempus durationis, si fuerit notabile, secus si breve. Quibus consentit P. Bauni *tom. 1. tr. 4. q. 15. dub. 9.*

14. Fundamentum hujus asserti est, quia talis interruptio non variat morale judicium humanum; ergo humano modo, & juxta prudentum æstimationem perinde res se habent, ac si nulla physica interruptio daretur. Secundò, quia quoties distractio talis est, ut voluntas ratione prioris commotionis, quasi naturaliter actum repetat, absque speciali voluntatis deliberatione; certum est, quod minus graviter peccet, quam si absque distractione aliqua per horam integram in turpi delectatione durasset: cur ergo majore obligatione tenebitur? Tertiò, quia interruptio physica, quæ in hoc casu intervenit, talis est, ut in prudenti æstimatione quis dicatur non cessasse per integram horam à turpi delectatione: ergo ratione eius interruptionis non multiplicatur numero peccata moraliter humano modo, licet metaphysicè multiplicentur. Igitur illi actus

iterati circa idem objectum censendi sunt veluti partes ejusdem peccati, quod aliquando minus, aliquando magis patet, ad eum modum, quo docet P. Vasquez *supra* de tactibus, & osculis copulam præcedentibus, quæ in confessione, in omnium opinione, explicari non debent, & tamen certum est, quod plures distractiones reales frequenter in illis reperiantur.

15. Dico tertiò: interruptionem voluntatis habitam absque expressa intentione interrumpendi, sed quasi naturaliter, ratione alicujus negotii, aut alterius cogitationis occurrentis, aut sompionis cibi, aut somni, &c. quibus actionibus transactis, statim ratione prioris commotionis, iterum ad eandem quis redit voluntatem; non constituere plura numero peccata. In hac parte convenio cum Card. de Lugo, & Doctoribus citatis pro prima sententia, & consentire debent omnes pro nostra conclusione nuper allati. Ratio est, quia prima determinatio voluntatis in prudentum æstimatione non dicitur cessasse; potius dicere solemus, hominem perseverare in suo pravo proposito, ergo interruptio per somnum, vel occurrentiam alicujus negotii divertentis alio cogitationem, non constituit pluralitatem numericam moralem in ordine ad confessionem: ac proinde, juxta dicenda in sequentibus disputationibus, satisfaciunt penitens se accusans de una delectatione morosa; vel de una voluntate efficaci explendi libidinem; quia duratio temporis non debet in confessione explicari, juxta infra dicenda de circumstantiis aggravantibus.

S. III.

De distinctione numerica in peccatis externis.

16. Pater Vasquez *supra* dub. 5. citato, & Pat. Merat. *disp. 26. sect. 3.* suis inherentes principiis, contendunt, actus externos peccaminosos toties discontinuari, & plura numero peccata constituere, quoties voluntas finis non perseveret, vel formaliter in se, vel virtualiter in medio ex illa procedente, ratione cujus continuo absque interruptione aliqua physica, verè, & in toto rigore metaphysico sit homo actualiter peccans; ac proinde undecumque proveniat, quod in aliquo instanti actualiter peccare destinatur, ut distractione, vel somno, &c. inde multiplicitas, & distinctio peccatorum proventura. Quapropter si actiones externæ non habuerint inter se ordinem medii, & finis, semper efficient, juxta horum Doctorum sententiam, plura numero peccata. Alii verò è contra; unitatem peccati externi desumendam ajunt ex voluntate præterita non retractata. Ita Joannes de la Cruz in *direct. part. 2. de Sacram. penitent. quæst. 2. dub. 3.* Homobon. *part. 1. tract. 5. cap. 13. q. 83.* Pirigianus, Petrus Fai, & alii apud Lugo *infra* num. 538. Apud quem Coninch, & Henriquez asserunt, non ob stare unitati peccati externi interruptionem per somnum; stabunt etiam pro hac sententia omnes Doctores *supra* citati, pro unitate in peccatis internis.

17. Ego verò universaliter pro omni peccato externo duplicem regulam generalem statuo. Prima sit, consequutio finis pravi, & exequutio mediorum ex vi intentionis præcedentis, idem numero peccatum constituunt, quoties actus interni voluntatis non discontinuantur moraliter, juxta dicta paragra-

pho

pho precedenti: & media, quae assumuntur ex se, mala non sint, vel si mala fuerint, ad finem naturae suae ordinantur, & malitiam speciei d. versam non continent. Exemplum primum sit, eius, qui ex intentione occidendi, in inimicum quaerit; enseni preparat, &c. Exemplum secundum: colloquia turpia, oscula, & tactus, quibus ad copulam pervenitur. Hanc regulam universalem tradit ex doctrina Pat. Suarez *disput. 22. sect. 5. num. 24.* & P. Vasquez *quest. 91. art. 1. dub. 4. num. 3.* & 7. Uterque enim ex communi Doctorum sententia ait ex fine, & medio is unum in genere moris resultare, & ex his omnibus unum consummatum peccatum coalescere, quia omnes isti actus interni, & externi ad unum opus ordinantur, & ex illius intentione procedunt. Et ut ait P. Suarez, ex metaphysica, unitas numerica etiam in actionibus non est semper ejusdem, vel aequalis rationis: nam aliquando ex simplici unitate; aliquando vero ex collectione plurium cum aliqua artificiosa compositione resultat. Ad hunc ergo modum, inquit, omnes illae actiones, censentur esse partiales, & componere moraliter unum peccatum, quia omnes ordinantur ad unum consummatum opus. Sic etiam ante illum discurrit M. Sotus in 4. *disput. 18. quest. 2. art. 4. post 8. argum.* ubi ait: *Notandum est, quod quando sunt plures partiales actiones ad unam integram concurrentes, satis est, finale illam confiteri. Quaevis quis arma, ut hominem occideret, armavit se, & exploravit, ubi esset inimicus: omnia quidem sunt peccata; sed tamen, si tandem occidit, satis est dicat, occidi hominem, & eodem modo, qui patratam fornicationem confitetur, non opus habet suavia, & alios tactus confiteri: * Sic Sotus.

18. Hinc fit, quod utrobique sufficit explicare in confessione finem obtentum, non explicatis mediis, ut cum P. Suarez, & Navarrot docet Coninch. *disput. 7. dub. 7. nu. 58.* (si forte peccatum tale sit, quod non sufficienter explicetur, non explicato aliquo medio, ut quando per mediaticem, quis fornicationem sollicitat) Si vero finis non obtineatur, nec cessarium erit fateri intentionem, & saltem in genere se accusare, aliqua adhibuisse media ad eius consequentiam, ut ait Coninch supra. Imò, quando media ex se mala sunt, putat ipse, debere omnia singulatim explicari, dicendo: toties fornicationem fuisse osculatum, toties tactus inhonestos cum illa habuisse. Verum hoc non iudico necessarium, sed satisfacere, si dicat, se illam osculatum fuisse, vel tactus inhonestos habuisse ex intentione copulae, non explicato numero; quia omnes ejusmodi actiones sunt unus actus in genere moris, sicut de pluribus injuriis respectu ejusdem personae, & de pluribus per juriis eodem continuato sermone prolatis, docet cum Zanardo Diana 1. *part. tract. 7. res. 51.* & 3. *part. tract. 4. res. 163.* & cum Azor, & alius tenet Lugo supra num. 561. Quod si unius mediis exequutio distet ab exequutione alterius, aded, ut censetur distincta numero moraliter intentione procedere, eo quod interruptio notabilis interveniat: & non solum naturalis, ex his quae frequenter in actibus humanis reperiri solent, per prandium, per somnum, per diversionem brevem ad alia occurrentia, &c. non constituitur unum peccatum ex intentione finis, & exequutione mediis, ac proinde tenebitur poenitens, juxta veriorum sententiam, ut peccata numero distincta in confessione explicare, si vero media ex se mala non sint, sed ex fine tantum malitiam sortiantur, censet Vasquez 1. 2. *disput. 76. num. 18.* necessarium non esse in confessione illa explicare. Sed satis, inquit, videtur si dicat, habui

intentionem occidendi inimicum * cui consentit Pat. Salas *tom. 2. in 1. 2. quest. 73. dub. 5. sect. 8. numer. 1.* Sed non assentior, quia accipere enseni & habere arma ex intentione occidendi inimicum, vere sunt peccata, quae in explicata relinquuntur, per solam impressionem pravae intentionis occidendi; debet ergo in genere se accusare de mediis adhibitis, per speciem, vel numerum explicare necesse non est, quia eorum distinctio physica tantum est.

19. Secunda regula sit: quotiescumque plures actus externi in prudentum estimatione reputantur partes integrantes unius actionis humanae, unum numerum peccatum constitunt, si eundem modum, & finem inter se habeant, si non. Ita tenet Cardin. Lugo *disput. 16. sect. 14. a numer. 540.* Et licet debent pro hac sententia omnes Doctores, & 2. pro nostra sententia allati, & P. Fagundez supra, qui habet unitatem moralem ex pluribus actionibus constitutam magis explicat, dicens: in peccatis momentaneis, ut in blasphemis injuriis, contumeliis, perjuris, & deractionibus, requirit aliquando ad distinctionem numericam inter capedinem, unius quadrantes, aliquando minus. In successivis vero, qualia, inquit, sunt peccata odii, & amoris, requiritur dimidia horae, plus minusve inter capedinem. Et non iniquitatis, inquit, quot numero peccata committat, quia illius amoribus involutus, sollicitat feminam, & accipit; respondet, spatium temporis notabile, de sufficiens ad multiplicanda numero peccata, esse, si per dimidiam horam plus minusve, ab exercitio persequutione mulieris cessaverit. Et sic tenent expressè Bauni supra §. 3. assertio. Candelius de *conf. disp. 24. articulo 22. dubio 10.* & Tamburini in *Moralibus*, lib. 2. cap. 1. §. 8. Hujus regulae ratio petenda est ex dictis §. praecedenti; scilicet, quia una actio humana externa, unum peccatum externum est. Ergo quotiescumque plures actiones in prudentum estimatione unam, veluti ex partibus constitutam efficiantur, non plurimum peccata moraliter censentur, sed unum moraliter, licet in rigore metaphysico plura numero reperiantur.

20. Quando autem plures actiones una ad humana censenda sint; ex prudentum judicio dependet: quapropter non ratione, sed variis exemplis adhibitis demonstrabo. Una dicitur recitatio orationis, licet quis inter unum, & alterum Psalmum, aliquo temporis intervallo, dormiret; vel occurreret aliquo negotio horam interromperet. Et censetur commensio sacramentalis, licet Sacerdos, post communionem suam, de Eucharistia mille percontetur; & postea sumat particulam reliquias, ut videtur Lugo supra. Praeterea, una comestio est una actio humana, licet aliquando interruptio physica interveniat: Ut si, verb. grat. ad legendam Epistolam, vel excipiendum hospitem è prandio surgas, & iterum redeas, ut docent P. Azor 1. *part. lib. 7. cap. 11. quest. 1.* P. Reginald. *tom. 1. lib. 4. cap. 14. num. 177.* & alii.

21. Imò, dum quis surgat animo postea comestum, eandem reputari comestione, licet longa detur interruptio, tradit Bonacina de *legibus*, *disput. ult. quest. 1. punct. 3. num. 10.* Quam inter interpretationem ad spatium duarum horarum extendit Joannes Sanchez in *selectis*, *disput. 52. num. 4.* Quod si abique animo deinde surrexerit, & tamen postea, mutata intentione, velit iterum ad prandium redire, eandem repetitionem comestionem, si intra quadrante, vel postea instaretur, docent Flinckius *tom. 2. tract. 1. cap. 10. quest. 10.* & Molfessius in *Sum. tom. 1. tract. 10. cap. 5. num. 27.* Ex quibus fit, juxta horum Doctorum

rum opinionem, non fracturum jejunium, qui cum aliqua ex prædictis interruptionibus unam confessionem efficeret, & consequenter semel tantum peccatum, qui in die venisset, prædictis interruptionibus, carnes ederet: nam cum moraliter una censetur comestio, ex pluribus partibus conflata, unum tantum erit peccatum in ordine ad confessionem. Horum tamen Doctorum aliqui nimis laxè loquuntur, quapropter eorum opinioni non adhareo, ni modica fuerit interruptio.

22. Secundo: Omisio restitutionis per plures dies non constituit plura numero peccata, ni voluntas retinendi per contrariam voluntatem fuerit interrupta, quia non restitutio singulorum dierum moraliter censetur pars unius omissionis ex pluribus conflata: ac proinde unum tantum peccatum in genere moris, etiam si voluntas non restituendi fuerit pluries repetita. Ita docent Navarro lib. 4. de restitut. cap. 4. num. 9. Tanner. 2. 2. disp. 4. quæst. 6. dub. 14. num. 425. Card. de Lugo disp. 16. sect. 14. num. 549. Aragon, Malderus, Rodriguez, & Sayrus, quos refert, & sequitur Diana 1. p. tract. 1. Miscel. resol. 25. Neque obstat, quod interruptatur per impotentiam restituendi: nam cum quis dormit, est pro tunc impotens, & tamen moraliter censetur una omisio, ut bene advertit Lugo.

23. Addit Lugo num. 551. posse fortasse aliquando stare unitatem actionis, & peccati non restituendi, etiam si voluntas retinendi revocata fuerit per contrariam voluntatem, seu propositum restituendi: probat; nam si in die jejunii proposuisset quis in fine prandii non plus comedere, & priusquam à mensa surgeret, novum aliud ferculum ei offeratur, poterit comedere, non obstante proposito illo, quia continuatio illa ratione loci, & temporis sufficit ad continuandum illud prandium, ut docent Lessius, Layman, Villalobos, Filliuc. & Diana, apud Lugo supra: Ergo idem prorsus dicendum est de omissione restitutionis ratione temporis continuata. Ex quo exemplo infert Lugo, eum, qui, prædicta interruptione per contrariam voluntatem facta, carnes ederet in die prohibito, unum tantum peccatum commissurum; nam quando statim mutatur animus, eadem videtur comestio moraliter, ac si per contrariam voluntatem non fuisset interrupta. Hæc doctrina est valde notanda, quia singularis, & casus frequenter occurrens. P. Gran. apud Diana 5. p. tract. 14. resol. 51. licet non conveniat cum Lugo in unitate peccati omissionis restituendi, existimat tamen cum Navarro, & Reginaldo, eum, qui aliquoties doluerit de culpa, & proposuerit restituere, non teneri explicare interruptionem actuum, sed sufficere explicare tempus detentionis voluntaria.

24. Tertiò: tactus, & oscula libidinosæ subsequentia copulam, unum peccatum cum illa constituant, nec debent in confessione explicari; sed sufficit confiteri copulam. Ratio est, quia licet in se male, & turpia sint, & secum afferant delectationem prohibitam, tamen in genere moris ex copula, & ex tactibus, & osculis subsequentibus, unus congressus, & una actio humana inhonesta coalescere reputatur: ejusmodi enim actiones, & tactus se habent, ut complementum copulæ. Ita contra P. Suarez disp. 22. sect. 5. num. 26. & contra Vasquez quæst. 91. dub. 5. n. 33. docent P. Gran. 1. 2. controver. 6. tract. 2. dub. 5. n. 11. P. Salas 1. 2. tom. 2. tract. 13. disp. 5. sect. 8. n. 9. P. Fagundes 2. præcept. Ecclesiæ lib. 3. cap. 4. n. 4. Card. Lugo supra num. 554. Henriquez, Navarro, Azor, Sanchez, & alii, quibus subscribitur Diana 1. p. tract. 7. resol. 42.

25. Idem docet Navarro in Manuali Confessorum cap. 6. num. 17. de reliquis accessoriis substantiæ peccati, ut si quis delectetur de copula habita, aut verbis, vel factis demonstret sibi placuisse: hic enim, inquit, satisfaceret confitendo præcisè fornicationem. Et in fine addit, hoc esse verum, licet inter præambula, & subsequentia ad substantiam peccati, sit aliqua notabilis interruptio, quod etiam tradit Joannes Sanchez in select. disp. 6. num. 9. intelligendum tamen ait, quando is, qui fornicationem commisit, ad alia negotia agenda neutiquam se divertit, sed in eodem situ, & statu, quo peccavit perseverat, detinens feminam ad deosculandum, & colloquendum. Vel si fortè fœmina discesserit ex utriusque conventionione, expectet reditum ad iterum deosculandum, & colloquendum. Vide Leandrum disp. 8. §. 6. quæst. 8. & 9. ubi totam hanc doctrinam amplectitur.

QVÆSTIO II.

An tactus, & oscula, quæ præcedunt absque intentione copulæ, si hæc postea subsequatur, debeant in confessione explicari?

1. **S**I ex intentione copulæ procedant, conveniunt communiter Doctores, ut supra diximus, non debere, sed copulam tantum explicare, præcepto confessionis satisfieri. Difficultas igitur solum est, quando ejusmodi tactus, & oscula absque intentione copulæ, solo animo in illis sistendi, habita fuerunt, & tamen copula fuit postea subsequuta. Doctores, qui in hanc dubitationem inciderunt, communiter affirmant debere explicari, & non sufficere copulam tantum confiteri. Ita P. Vasquez supra dub. 5. num. 27. P. Gaspar Hurtado de Penit. disp. 9. diff. 6. Lugo supra num. 556. & Diana 4. part. tract. 4. resol. 20.

2. Contrariam verò sententiam tenuit quidam recentior, quem suppresso nomine refert Diana supra, & tuetur Leander disp. 8. §. 6. quæst. 10. addens ita etiam sentire recentiores aliquos à se consultos. Quos sequitur R. P. Delgadillo tom. de Penitent. cap. 17. dub. 85. numer. 194. & assentitur P. Oviedo 1. 2. tr. 6. controvers. 5. de peccatis, punct. 3. num. 63. licet non sit ausus clarè asserere. Sed ego probabiliter assero, non debere explicari, & efficaci ratione probabo. Quia, ut omnes Theologi fatentur, tactus & oscula ex sua natura magis ordinantur ad copulam subsequentem, quam ad antecedentem: imò ad istam plures ordinari negant: sed licet ex intentione operantis non ordinentur ad copulam antecedentem, sed in delectatione ex ipsismet actibus percepta sistatur, non faciunt distinctum numero peccatum à copula, nec debent in confessione explicari, ut supra probavi. Ergo licet ex intentione operantis non ordinentur ad copulam subsequentem, sed in eorum delectatione sistatur, si tamen postea copula subsequatur, non constituent diversum peccatum, nec debent in confessione explicari. Quibus, ni fallor, enervatur fundamentum, quoad aliter sentientium motus est Card. de Lugo; nimirum tactus secundum se, quando in ipsis sistitur, habere malitiam specie distinctam à copula. Sed quidem mirum foret, non esse distinctam speciei, quando in ipsis sistitur, & copulam, ut concedit ipse Lugo supra num. 554. & tamen